

Jutlus Nõos E, 25.12.17 kell 11.00, I jõulupüha
Lektsioonid: Js 52:7–10; Jh 1:1–14
Jutlus: Hb 1:1–3
Laulud: 31B (1–5), 35 (1–5,6), 13 (1–3), 21 (1–4)

Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd päevade lõpul meile rääkinud Poja kaudu, kelle ta on seadnud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi ta on ka maailmad teinud, kes, olles tema kirkuse kiirgus ja tema olemuse kuju ning kandes kõiksust oma väe sõnaga, on pärast seda, kui ta oli täide viinud pattudest puhastamise, istunud Ausuuruse paremale käele kõrgeimas taevas.

Elame infoühiskonnas. Mõnes mõttes on infoühiskond hea, sest informatsiooni omada on hea: mida rohkem me asjade kohta teame, seda suurem kontroll meil nende üle on. Võim tähendab head informeeritust.

Hiljuti küsiti minult, mida ma arvan sellest, et USA president Donald Trump tunnustas Jeruusalemma Iisraeli pealinnana. Mina arvasin, et ma ei saa selles küsimuses seisukohta võtta, kuna mul puudub tipptasemel informatsioon rahvusvahelise olukorra kohta. Ühest küljest ei saa ju piibellikult mõttes Iisraeli pealinn ollagi muu kui Jeruusalemm. Teisest küljest aga ei pruugi rahvusvahelise olukorra tõttu olla õige aeg selle tunnustamiseks. Kuid võib-olla ka on õige aeg.

Vahel aga nimetatakse infoühiskonda ka väsitavaks, kuna suure infohulga juures on sõna väärtus kahanenud. Varemadel aegadel oli palju sõnu ja tekste, mis ei olnud nii kergesti kättesaadavad. Trükikunst, mis pani aluse sõna laiale levikule, on vaid veidi vanem kui 500 aastat.

Möödunud reformatsiooni juubeliaastal avaldati arvamust, et ilma trükikunstita poleks reformatsiooni toimunud, kuna uued ideed Jumalast ja kirikust poleks teisiti suutnud omandada nii kiiresti nii laia kõlapinda.

Kuid ka veel 30 aastat tagasi polnud Eestis võimalik kätte saada sellist informatsiooni, mida nüüd on võimalik hankida peaaegu et ühe arvutihiire klikiga ja lugeda selges eesti keeles. Selle info hankimiseks tuli tookord palju vaeva näha: õppida keeli, tellida raamatuid või käia neil ise välismaal järel.

Kuid tänapäeval on tavaline, et kui keegi kirjutab, siis tema sõnu pigem ei loeta. Ja kui keegi räägib, siis tema juttu pigem ei kuulata. Või siis loetakse üsna lühikest teksti, sest pikka ei suudeta enam süveneda – uued tekstid tulevad peale. Ja pikka juttu ei soovita kuulata, sest uued jutud juba ootavad oma järge.

Kuulsin hiljuti ühel seminaril, et Tartu Ülikoolis soovitakse senisest rohkem üle minna virtuaalõppele ehk e-õppele, mille üks haru on e-loengud. E-loengus istub õppejõud kaamera ette ja salvestab oma loengu ära, tudengid aga saavad seda loengut jälgida ükskõik kuna ja ükskõik kus oma tahvelarvutist või nutitelefoni. Kuid meie seminari läbiviija rõhutas, et nende e-loengute optimaalne pikkus peab olema 10 minutit. Kui loeng on pikem, siis üliõpilane seda enam ei vaata, sest tema tähelepanuvõime ei võta seda enam korralikult vastu.

Nõnda on infoühiskonna puudus selles, et infohulga juures, mida tänapäeva inimesed on sunnitud töötama, võivad olulised sõnad märkamatuks jääda. Aga on sõnu, mida ei tohi kunagi tähelepanuta jätta. Ja need on Jumala sõnad. Kui reformaatorid nägid vaeva, et oma sõnumit tehniliste vahendite – nagu trükikunst – abil levitada, siis tänapäeva kirik näeb vaeva, et koondada inimeste tähelepanu selles levitatava informatsiooni tulvas olulistele asjadele.

Tänase I jõulupüha kirjakohta mõte on kokkuvõetav kolme sõnasse: Jumal – ülim olend, kes on igavene ja kõikvõimas, on kõnelenud. See kõne ei saa olla ebaoluline – sellest saab meie inimlik, piiratud mõistus hästi aru. Me saame oma inimliku taipamisvõimega aru ka seda, et pole kasulik jätta igavese ja kõigeväelise olendi kõnet tähele panemata, juba meie endi heaolu huvides. Sest ülim olend ei loobi sõnu tuulde: kui ta midagi ütleb, siis nii see on ja igal sõnal on otstarve. Nagu ütleb Issand prohvet Jesaja läbi (Js 55:10–11): „Sest otsekui vihm ja lumi tulevad taevast alla ega lähe sinna tagasi, vaid kastavad maad ja teevad selle sigivaks ning kandvaks, et see annaks külvajale seemet ja sööjale leiba, nõnda on ka minu sõnaga, mis lähtub mu suust: see ei tule tagasi mu juurde

tühjalt, vaid teeb, mis on mu meele järgi, ja saadab korda, milleks ma selle läkitasin.“

Heebrea kirja autor tahab meile öelda, et Jumal on kõnelenud kahel viisil.

Esimene viis on kõnelemine prohvetite kaudu palju kordi ja mitmel viisil. Lugesin just ühe prohvetikõne lõigu Jesaja raamatust. Teame, et Vanas Testamendis on üksi prohvetiraamatuteks nimetatud raamatuid 17. Kuid prohvetitest kõneldakse ka mujal rohkesti: Mooses, Naatan, Eelija, Eliisa jt. Ning prohvetiks on nimetatud ka Ristija Johannest. Kui loeme Vana Testamenti, siis näeme, et prohvetisõnu on väga erinevat tüüpi. Ja piibliteadlased teavad, et need kuuluvad erinevatesse ajastutesse. Jumal justkui proovib viise, kuidas inimesele tema kõne paremini päralt jõuaks.

Teame aga ka seda, et ükski viis ei osutunud inimeste jaoks küllalt heaks. Jumal küll ütleb oma rahvale 5Ms 6:4: „Kuule, Iisrael! Issand, meie Jumal Issand, on ainus.“ Aga inimestel polnud ikkagi piisavalt palju tähelepanu selle Issanda kõne vastu. Tarvitseb vaid põgus pilk heita Vanasse Testamenti ja kohe leiame koha, kus Iisrael oma Jumalast loobub ja asub teenima teisi jumalaid.

Teiseks tahab Heebrea kirja autor tahab meile öelda, et Jumal on rääkinud Poja kaudu. Aga erinevalt prohvetite kohta öeldust öeldakse siin, et see ei juhtunud muiste, vaid nüüd, päevade lõpul. See tähendab praegu. Tähistame neil päevil Jeesuse sündi Petlemmas üle 2000 aasta tagasi. Kas see on meie jaoks „praegu“? Või hoopis „muiste“? Või teisiti öeldes: kas me tähistame Jeesuse sünniaastapäeva? Või tähistame Jeesuse sünnipäeva? Arvan, et inimesed, kes olid eile jõuluõhtul meie kirikus ja paljude teistes kirikutes Eestis ja mujal maailmas, ei tulnud tähistama Jeesuse sünniaastapäeva, vaid sünnipäeva.

See aga ei tähenda muud, kui seda, et Jeesus elab. Jumal kõneleb meile nüüd ja praegu oma Poja läbi. Ja kui me ei mõista väljendi „päevade lõpul“ tähendust, sest nii palju sajandeid on möödunud Jeesuse sünnist Petlemmas, siis mõelgem meid kõnetava Jumala kõikvõimsuse peale, kes on aja isand, ja selle peale et meie lineaarne arusaamine ajast ei pruugi olla ainus. Kindel on, et Jumal kõneleb meiega nüüd ja praegu, sellel jõulupühal, ja et päevad, mis on inimkonnale antud ei ole lõpmatud.

Heebrea kirja autor ei ütle ka Jumala kõne kohta Poja kaudu seda, mida ta ütleb kõne kohta prohvetite kaudu, nimelt et see juhtub palju kordi ja mitmel viisil. Ei, Jumal on meile Poja läbi kõnelenud üks ja ainus kord. Ning rohkem ta ei kõnele. Sest kõne Poja läbi on lõplik, rohkem pole vaja enam rääkida.

Miks? Sest see tuleneb Poja kirjelduse kaudu, mille Heebrea kirja autor nüüd, pärast Jumala kõne rõhutamist, esile toob. Poeg on seatud „kõigi asjade pärijaks“, Poja kaudu on tehtud maailmad. Poeg on Jumala „kirkuse kiirgus ja tema olemuse kujud“, st olemuselt ühtne Jumalaga, nii nagu meie Kolmainuõpetus ka õpetab. Poeg kannab kõiksust oma väe sõnaga, st Poeg on kõigeväeline nagu Jumalgi. Poeg on „täide viinud pattudest puhastamise“, st on meie pattude eest ristil surnud – nagu me UT-st väga hästi teame. Ja veel ütleb Heebrea kirja autor, et Poeg on „istunud Ausuuruse paremale käele kõrgeimas taevas“, st Poeg on Issand, keda tuleb austada nagu Jumalat.

Kõik see Poja kohta öeldu tähendabki, et Jumal ei kõnele enam. Ta on Poja kaudu kõnelenud viimast korda ning täiuslikult.

Jumala viimane Sõna on maailma tulnud kindla eesmärgiga ega lähe siit mitte kuskile oma eesmärki täitmata, nagu ka vihm ja lumi ei lähe taevasse tagasi tühjalt, vaid muudavad maa viljakaks.

Kallid sõbrad! Me oleme jälle kord tähistamas Jumala Sõna sünnipäeva, elava Jumala Sõna sünnipäeva. Ja me teeme seda selleks, et võimalikult palju inimesi kuuleks meie paljusõnalises maailmas seda kõige olulisemat sõna, Jumala lõplikku Sõna ja teeks selle järgi. Sest selline on Jumala, kõigeväelise Issanda tahtmine.

Aamen.